

dues sèries —els diplomes en romànic del temps d'Alfonso VIII ja coneguts gràcies a les recerques de J. González i R. Menéndez Pidal, i uns altres d'inèdits pertanyents al primer terç del segle XIII— tanquen l'obra.

En definitiva, doncs, es tracta d'una nova i interessant aportació del professor L. Rubio.

Jesús Alturo i Perucho

LLUÍS BATLLE i PRATS

La cultura a Girona de l'Edat Mitjana al Renaixement

Girona 1979. (Col·lecció de monografies de l'Institut d'Estudis Gironins, núm. 7.)

Se'ns ofereix ací, presentat pel professor P. Bohigas, el recull d'una sèrie fonamental d'estudis sobre la cultura gironina. Cal celebrar que més de trenta anys després Ll. Batlle hagi pogut acomplir el seu disseny inicial en publicar el seu estudi sobre la biblioteca de la catedral de Girona, és a dir presentar un estudi complet on no manquessin els altres aspectes de la cultura de Girona, la qual cosa havia estat objecte d'estudis i articles independents que avui constitueixen per primera vegada l'obra per a la qual foren concebuts i guanyen amb això una coherència i profunditat que la seva consideració independent no permetia de vegades de captar: l'autor ens mostra la realització perseverant al llarg gairebé de cinquanta anys d'un projecte de treball en diverses etapes.

Els treballs recollits en aquest volum

están agrupats en quatre nuclis temàtics: Estudios Generales y Estudiantes, Noticias de libros y Biblioteca de la Catedral, La Escuela de la Catedral i La imprenta en Gerona (siglos xv-xvi). En conjunt són nou treballs publicats sota la primera rúbrica: «El Capítol de Girona i els Estudis Generals» (*Homenatge a Antoni Rubió i Lluch*, vol. III, Barcelona, 1936), «Estudiantes Gerundenses en los Estudios Generales» (*Hispania*, 27, 1947). Sota la segona: «Inventari dels llibres de Berenguer D'Anglesola» (*Estudis Universitaris Catalans*, 17, 1932), *La Biblioteca de la Catedral de Gerona desde su origen hasta la imprenta* (Girona, 1947), «Noticias de libros de la Catedral de Gerona (siglos xvi-xviii)» (*Hispania Sacra*, 19, 1966), «Noticias de libros antiguos de servidotes de la Catedral de Gerona. 1335-1594» (*Hispania Sacra* 26, 1969). «La escuela de la Catedral», publicat ací per primera vegada, constitueix el tercer apartat. El quart és constituït per «Nota documental para la biografía del impresor Pedro Malo y para la historia de la imprenta en Gerona» (*Biblioeconomía*, 13, 1947); «Más datos sobre la imprenta incunable y los libreros de Gerona» (*Homenaje a Santiago Sobrequés Vidal, Anales del Inst. de Est. Gerundenses*, 22, 1974-1975).

Ens referirem ací només als dos treballs que presenten novetat, puix que la resta de l'obra de Ll. Batlle i Prats és ben coneguda pels estudiosos.

Cal destacar de primer la refecció soferta pel llibre *La biblioteca de la Catedral de Gerona*, que fou en 1946 la tesi de l'autor, al qual s'han incorporat els resultats dels treballs més recents que afecten principalment les re-

ferències al cardenal Margarit (R.B. Tate, J.M. Madurell, J. Rubió, E. Mirambell), però que abasten també tota l'obra, car a les notes hi ha un recurs continu a la bibliografia recent sobre diversos temes tractats o esmentats. Cal destacar sobretot amb l'estudi d'E. Mirambell l'augment del coneixement sobre la biblioteca de Roger de Cartellà (la documentació de la biblioteca de la Catedral ha estat precisada amb dades extretes de treballs de P. Bohigues, F. Miquel Rosell i J. Mateu); l'índex ha estat modificat d'acord amb aquests afegitons que permeten a aquest llibre de continuar complint la important tasca de documentació que ha realitzat des de la seva primera edició.

Donarem en darrer lloc una breu notícia del treball fins ara inèdit: «La Escuela de la Catedral» (pp. 281-309), on l'autor tracta les notícies sobre aquesta escola des dels segles X-XI, conservades al Martirologi d'Adò. Precisa també, tant com és possible, les funcions dels *magistri* fins al segle XV. La situació de l'escola és també un altre dels problemes proposats, puix que l'escola era al mateix temps estatge del *magister*, documentat des del segle XIV fins al XVI prop de la torre Cornelia a les muralles, amb diferents trasllats posteriors a d'altres cases canòniques, fins a l'aplicació de la normativa del Concili de Trento que originà el Seminari Tridentí. Estableix també l'autor una nòmina, extreta de la Documentació de l'Arxiu diocesà, de *magistri* que comprèn de 1318 fins a 1482 i és de gran utilitat. Els apèndixs ens documenten sobre la normativa que afecta els «magistri gramatice» i el testament d'un d'ells, Bernat Tomàs. Es

tracta, doncs, d'un estudi que complementa el coneixement que tenim d'altres escoles catedralícies catalanes, bé que situï Girona en un lloc destacat.

No cal, per posar terme a aquesta notícia, insistir en la importància d'uns treballs de la meritorietat dels quals és prova aquesta reedició i cal només que ens afegim a la sèrie d'homenatges merescuts, dels quals ha estat objecte el doctor Lluís Batlle i Prats.

M. Mayer

PERE ROCA I GARRIGA
*Índex toponímic del Cartulari de
Sant Cugat del Vallès*
Museu d'Història de Sabadell,
Sabadell, 1981, 138 pp.

El Museu d'Història de Sabadell —i les altres entitats que hi han col·laborat econòmicament— han tingut un gran encert a publicar l'obra del doctor Pere Roca i Garriga, *Índex toponímic del Cartulari de Sant Cugat del Vallès*. La tasca dura a terme en aquest llibre era una necessitat ineludible, sentida des del dia mateix que s'estampà el tercer volum del valuós *Cartulari de Sant Cugat*, editat per l'eminent Mons. Josep Rius i Serra, el qual no arribà a donar-nos el quart volum, que hauria inclòs la llista onomàstica, un vocabulati i les correspondències cronològiques dels documents, tal com se'n recorda en el llibre que ens ocupa. Va de callada que una obra de tanta envergadura com la del susdit